Safari ya Kiswahili ya KEN WALIBORA

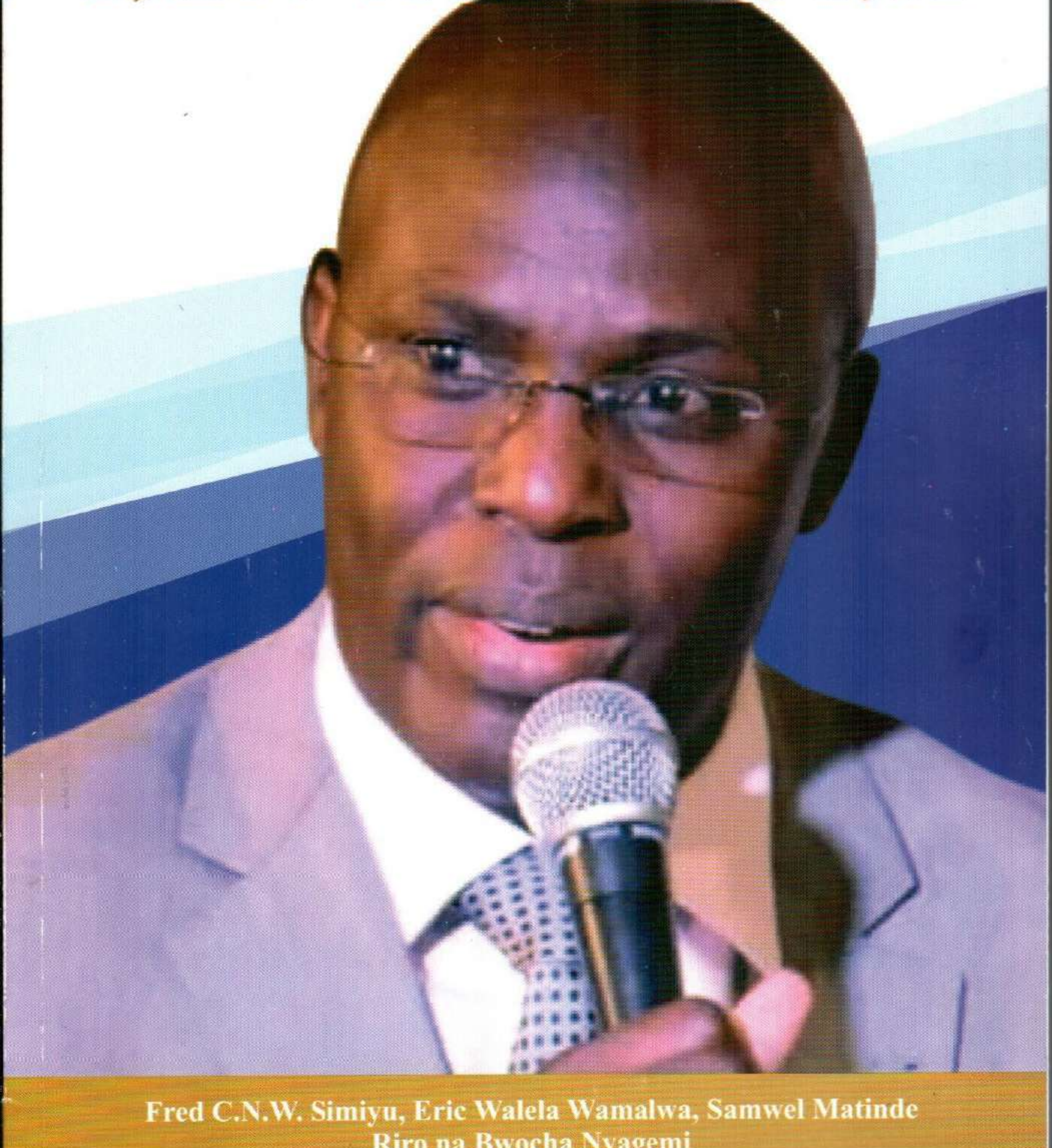

Fred C.N.W. Simiyu, Eric Walela Wamalwa, Samwel Matinde Riro na Bwocha Nyagemi

SAFARI YA KISWAHILI YA KEN WALIBORA

Makala zilizowasilishwa baada ya hafla ya Mhadhara wa Umma wa Kwanza wa Kumwenzi Ken Walibora, April 2024 katika Chuo Kikuu cha Kibabii

Kimetolewa zawadi kwa Maktaba ya Chuo Kikuu cha Kibabii — Ken Walibora Corner. 02/10/2025

Wahariri

Fred C. N. W. Simiyu, Eric W. Wamalwa, Matinde S. Matinde Riro, na Bwocha Nyagemi

Wachangiaji wa Makala

Prof. Fikeni, E. M. K. Senkoro

Profesa mstaafu wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Dar es Salaam.

Dkt. Justus Kyalo Muusya

Mhadhiri Mwandamizi wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Kirinyaga.

Dkt. Fred, C. N. W. Simiyu

Mhadhiri Mwandamizi wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Kibabii na Mwenyekiti wa CHAKITA.

Dkt. Stephen Oluoch

Mhadhiri Mwandamizi wa Isimu katika Kiswahili katika Idara ya Lugha, Isimu na Fasihi, Chuo Kikuu cha Kisii.

Dkt. Koko Asca Monica

Mwalimu Mkuu wa shule ya upili na amehitimu shahada ya Uzamifu katika taaluma za Kiswahili kutoka Chuo Kikuu cha Sayansi na Teknolojia cha Jaramogi Oginga Odinga.

Dkt. Sanja Leonard Leo

Mhadhiri wa Taaluma za Kiswahili Chuo Kikuu cha Nairobi.

Bi. Alphonsina Silayo Ambrosi

Mhadhiri Msaidizi wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Mzumbe.

Dkt. Eric W. Wamalwa

Mhadhiri wa Taaluma za Kiswahili na Mratibu wa Kituo cha Lugha na Utamaduni katika Chuo Kikuu cha Kibabii.

Dkt. Eunice N. Neyole

Mhadhiri wa Muda wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Sayansi na Teknolojia cha Masinde Muliro.

Bi. Neemor Nanjala Wanjala

Mwalimu wa Kiswahili na Mzamili katika Lugha ya Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Kibabii.

Dkt. Matthew Kwambai

Mhadhiri wa Muda wa Taaluma za Kiswahili katika idara ya Fasihi, Lugha na Isimu, Chuo Kikuu cha Egerton.

Dkt. Timothy Kinoti M'Ngaruthi

Mhadhiri wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Embu.

Bi. Mercy Moraa Motanya

Mzamili katika Idara ya Isimu, Fasihi na Mawasiliano, Chuo Kikuu cha Kabianga

Dkt. Emmanuel Kisurulia

Mhadhiri Mwandamizi wa Taaluma za Kiswahili katika Idara ya Isimu, Fasihi na Mawasiliano, Chuo Kikuu cha Kabianga

Dkt. Salim Sawe

Mhadhiri wa Taaluma za Kiswahili katika Idara ya Isimu, Fasihi na Mawasiliano, Chuo Kikuu cha Kabianga,

Prof. Mosol Kandagor

Profesa Mshiriki wa Taaluma za Kiswahili katika Idara ya Kiswahili na Lugha Nyingine za Kiafrika, Chuo Kikuu cha Moi.

Dkt. Baraka Mahenge Sikuomba

Mhadhiri wa fasihi ya Kiswahili katika Chuo Kikuu Kishiriki cha Marian Bagamoyo na Mwalimu wa somo la Kiswahili na Jiografia katika shule ya Sekondari Nyandeo iliyopo mkoani Morogoro.

Prof. Shani Omari Mchepange

Profesa Mshiriki wa Fasihi ya Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Dar es Salaam na Mkurugenzi wa Taasisi ya Taaluma za Kiswahili (TATAKI).

Bw. Daniel Nyongesa Khaemba

Mzamifu na Mhadhiri wa Muda wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Kisii.

Dkt. Matinde Samwel Riro

Mhadhiri wa Taaluma za Kiswahili katika Idara ya Lugha, Isimu na Fasihi katika Chuo Kikuu cha Kisii.

Bw. Wasike Moses

Mzamilifu na Mhadhiri wa Muda wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Sayansi na Teknolojia cha Masinde Muliro, Chuo Kikuu cha Moi na Chuo Kikuu cha Kibabii.

Dkt. Gladys Kinara

Mhadhiri wa Taaluma za Kiswahili na Msimamizi wa Idara ya Kiswahili na Lugha Nyingine za Kiafrika katika Chuo Kikuu cha Kibabii.

Dkt. Fridah Miruka

Mhadhiri Mwandamizi wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Sayansi na Teknolojia cha Masinde Muliro.

Dkt. Simiyu Benson Sululu

Mwalimu na Mhadhiri wa Muda wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Kibabii.

Bw. Patrick W. Kuloba

Mwalimu wa Kiswahili katika Shule ya Upili ya Wavulana ya Mt. Yusufu – Kitale. Ana Shahada ya Uzamili katika Kiswahili kutoka Chuo Kikuu cha Kenyatta.

Dkt. Joseph Kariuki Gakuo

Mhadhiri Mwandamizi wa Fasihi ya Kiswahili Katika Chuo Kikuu Kishirikishi cha Bomet.

Dkt. Kariithi Francis

Mhadhiri Mwandamizi wa Taaluma za Kiswahili katika Idara ya Lugha, Isimu na Fasihi katika Chuo Kikuu cha Kisii.

Dkt. Larry Ndivo

Mhadhiri wa Fasihi katika Chuo Kikuu cha Chuo Kikuu Cha Machakos.

Bi. Virginia Mwathi

Mzamifu katika Kiswahili na Mawasiliano, Chuo Kikuyu cha Laikipia, Kenya; na Mhadhiri Msaidizi wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu Cha Machakos.

Bw. Fred Wanjala Wanyonyi

Mwalimu na Mzamifu wa Taaluma za Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Kibabii.

Bi. Roseline Kasuma

Mwalimu wa Kiswahili na Mzamifu katika Chuo Kikuu cha Rongo.

Prof. James Onyango Ogolla

Profesa Mshiriki wa Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Laikipia.

Prof. Sangai Mohochi

Profesa Mshiriki wa Kiswahili na Mkurugenzi wa Kituo cha Taaluma za Lugha na Utamaduni katika Chuo Kikuu cha Kibabii.

Dkt. Beth N. Mutugu

Mhadhiri katika Idara ya Kiswahili katika Chuo Kikuu cha Kenyatta.

Dkt. Naomi N. Musembi

Mhadhiri Mwandamizi na Mkuu wa Idara ya Lugha na Mawasiliano katika Chuo Kikuu cha Sayansi na Teknolojia cha Jaramogi Oginga Odinga.

Kimedhaminiwa na

Chuo Kikuu cha Kisii

Chuo Kikuu cha Kibabii

Kitabu cha *Safari ya Kiswahili ya Ken Walibora* ni kielelezo cha mchango wake katika utafiti, uandishi, uhakiki, uanahabari na utetezi wa lugha ya Kiswahili nchini Kenya, Ukanda wa Afrika Mashariki, Bara la Afrika na ulimwengu mzima. Kama inavyoashiria jazanda ya safari, Walibora alisafiri nchi mbalimbali Afrika na mabara mengine alikopata tajriba mbalimbali zilizonoa kipawa chake cha uandishi na ulumbi. Kote alikoenda alikutana na wataalamu na watunzi maarufu. …… Sura zilizojumuishwa katika kitabu hiki baada ya hatua kali za uchujaji zimesheheni falsafa na masuala aliyoshughulikia katika muda mfupi alioshi katika dunia hii. …….. Waliochangia sura katika kitabu hiki ni wanafunzi, wenzi, watafiti na wapenzi wa Kiswahili walioshabikia na kuchochewa na vito vya thamani katika kazi za nguli huyu. Kitabu hiki ni kama mche utakaochipuka na kuzaa matunda yatakayowafaidi wengi katika taaluma ya Kiswahili. Nina Imani kuwa hatua hii itawahamasisha wengine kuchapisha kazi mbalimbali kumhusu Ken Walibora ili kueneza maarifa na taaluma ya Kiswahili.

Prof. Isaac Odeo Ipara,
Makamu Mkuu wa Chuo Kikuu cha Kibabii.

Safari ya Kiswahili ya Ken Walibora ni kitabu cha aina yake ambacho kinaangazia motifu ya safari ya Ken Walibora katika nyanja anuwai za maisha yake, taaluma na shughuli zake za kimaisha. Katika kitabu hiki wataalamu mbalimbali wa taaluma za Kiswahili wamechangia makala ambazo kwa namna ya kipekee zinaakisi sura halisi ya maisha na makuzi ya Ken Walibora. Kitabu hiki ni zao la Mhadhara wa Umma wa Kwanza wa Kumwenzi Ken Walibora uliotolewa na Profesa F. E. M. K. Senkoro, Aprili 2024 katika Chuo Kiku cha Kibabii.

Prof. Dkt. Nathan Oyori Ogechi,
Agosti 2025,
Makamu Mkuu, Chuo Kiku cha Kisii.

ISBN 978-9966-59-032-9

Kimechapishwa na
Kibabii University Press
S.L.P 1699-50200
Bungoma, Kenya.